

ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Издази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.

Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредништво Нови Сад (Ujvidek).

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.

За све остале земље 3½ франка у злату.

Поједини бројеви 30 потура.

Свиларство у 1906. год.

У 4. бр. »Женскога Света« од 1906. наведох да је у »добу економске кризе« утешна појава, што ова привредна грана брзо хвата корена у нашој домовини и нарочито у српском народу.

Економска криза та у нашој домовини још траје и развија се управо, те постоји опет стари разлог да и ове године проговоримо и препоручимо свиларство — неговање свилене бубе; а уз то са напретком праве демократије све више увиђамо да срећа држава и народа почива на њиховим сретним и напредним јединкама и тако је и за народну ствар заслужан сваки интелегентан човек, који својим заузимањем отвара народу очи и крчи му пута ка новом извору зараде, како би себи овде набавио средства за живот и престао се селити у туђ свет напуштајући гробове отаца својих и браћу и дедовину своју. Напоследку баш, држим, са економском кризом у вези истиче се све већма и женско питање, које ја схваћам као тражење новог поља за зараду и бацање и ове резервне снаге у редове борбе за опстанак. А код нас је женскиње од вајкада било привредан чинилац у народном животу; поред кувања, прања и надгледања куће неговање живине и женски ручни рад, којим одеваху целу кућу, био је у нас од увек специјалитет женски.

Па ни то не беше доста. Тешки живот захтевао је још више жртава од жене и ми видимо не једну да напоредо коси са мужем својим. У таким приликама још и по трећи пут добија вредност неговање свилене бубе да се препоручи као лакши, дакле женски посао, којим се може исто толико привредити, колико и оним напорним телесним радом, који није чисто човечно од женске стране истеривати, а крајњи смер свакоме раду за хлеб насушни само је ипак зарађивање.

Дакле довољно разлога да се опет дадем на посао, али их све надовршује ове године још и та појава: да је у целој Бачкој жупанији занета баш једна Српкиња постигла највећи успех и заслужила у 1906. год. **162·46 К**, а то је Каћанка **Перса Путник**-ова, те се радујем, што овај женски посао у »Женскоме Свету« могу дакле баш у лицу женскиње да истакнем и препоручим.

Та истакнута појава нас тим више може обрадовати, што се према лањском стању међу Србима види велики напредак, будући да је тамо највиша зарада међу Србима била тек **143 К**, па је тим пре за похвалу напредак **Персе Пушникове**, што је она 1906. године надмашила не само све Србе него и све друге у Бачкој жупанији, иако год. 1906. није била по-

вољна за неговање свилене бубе, те је и најнапреднији радник на томе пољу у целој Угарској — *Јован Бан* у Толнаној жупанији, опћини Белчке, имао исте године тек 336 К, а 1905. год. 354 01 К, зараде. Уопће се у 1906. години у Угарској види назад у свиларству, те је према приходу од чахура у 1905. год. у износу 3,447,862 К 1906. год. било тек 3.045,157 К, а то долази највише отуда, што је опао број производника како по опћинама тако и по породицама. 1905. било је 128, а 1906. 127 опћина, а 30,647 породица према тек 29,298 у прошлој години. Међутим посао се је најбоље наплатио баш прошле године, јер нигда није долазило 19·20 kg. чахура на једнога производника као лане. Највише беше 17·50 kg. год. 1888. Разлог опадању дакле не треба тражити у неуспеху - нерентирању тога рада, него у опадању становништва уопће, које се расељава надајући се у Америци још бољој заради. С друге стране пак види се нека званична немарност кадга према тој грани привреде, када јој на подлогу и поред законске одредбе забораваљају и на јавним друмовима не саде дудова, него друга дрвета, па и од већ засађених напуштено је у Бачкој у 126 опћина да пропадне 26,918 комада дудова дрвећа — и то од наших места н. пр.: у Фелдварцу 1,417, у Н. Саду 941, у Суботици 901, у Петрову селу 598, у Обровцу 581, у Жабљу 554, у Каћу 541. Тако исто има доста и наших места, где је по друмовима засађено друго дрвеће као: у Лалићу 300, у Парагама 450, у Мохолу 500, а у Суботици чак 7,000.

А према томе посадили су, те накнадили дудово дрвеће: у Мошорину 1000, у Госпођинцима 1000, у Ђурђеви 999, у Ади 740, у Ст. Бечеју 600, у Фелдварцу 558, у Ст. Паланци 530. — Али ни једног дудова дрвета не посадише: Турја, Каћ, Тител, Мартонош, Мохол, Жабал, Суботица, Нови Сад и Сомбор.

Утешније је од тога, што је одржана предавања о неговању свилене бубе са слушало: у Стапару 460, у Сантову 160, у Бођану 210, у Лалићу 300, у Пивницама 360, у Турији 240, у Товаршеву

320, у Парагама 450, а у Надаљу чак 500 слушалаца.

Напредовало је свиларство по броју производника: у Стапару са 38, у Пивницама са 14, у Ст. Бечеју са 65, у Петрову селу са 60, у Турији са 14, у Силбашу са 27, у Товаршеву са 74, у Обровцу са 33, у Ст. Паланци са 27, у Гардиновцима са 30, у Мошорину са 21, у Ади са 21, у Жабљу са 15, а и другде са по мање производника.

Осим *Персе Пушникове* са 162·46 К зараде највише су зарадили у појединим опћинама ови Срби и Српкиње: у Стапару *Рада Стојишић* 80 К; у Горњем Сентивану *Михаило Новак* 66, у Бођану *Ана Думачић* 73, у Дерињи *Драга Даниловац* 74, у Лалићу *Сава Угринчић* 63, у Сентоманшу *Јулка Мудринска* 102, у Турији *Штевка Радишић* 90, у Ст. Паланци *Тоша Золборац* 109, у Плавни *Олга Калунџић* 126, у Парагама *Павла Панић* 68, у Бегечу *Коста Прокши* 121, у Ст. Шовама *Милица Танасин* 91, у Пирошу *Штеван Плачков*, 109, у Десп. Сентивану *Петра Панић* 105, у Ерсалашу (?) *Нелка Микувић* 134, у Госпођинцима *Нова Луцаков* 84, у Чуругу *Шандор Пирошки* 124, у Надаљу *Лекса Панић* 76, у Ђурђеви *Велимир Ошић* 125, у Жабљу *Милан Попов* 105, у Сомбору *Лауш Ковачић* (?) 135, у Доњем Ковиљу *Милица Бегечка* 96, у Гардиновцима *Милан Мијок* 64, у Горњем Ковиљу *Јаша Јованов* 72, у Мошорину *Штеван Тубић* 104, у (Шајкашлак) *Доку Славна Марчић* 82, у Ковиљ Сентивану *Штеван Глигић* 103, у Тителу *Анка Негригић* 84, у Вилуви *Јулка Берманов* 68. По броју производника се обе године готово подударују, али зарада појединаца је у 1905. год. код осморице прелазила 130 К, а у 1906. год. осим *Персе Пушникове* једва је њих двојица таквих, ако су и то Срби. Према Бачкој истичу се и друге жупаније: у Торонталу зарадили су — у Сенмихаљу *Штеван Дамаскин* 173, у Бапахиду *Даница Грујић* 148, у Врањеви *Рада Кроњић* 143, у Бали *Штеван Ушорник* 142; у Тампској жупанији — у Баваништу *Цандра Живановић* 129; у Крашовско северинској жупанији — у Обре-

жу *Јелена Георгијевић* 119, у Срп. Пожежени *Јован Константиновић* 119, у Ст. Молдави *Јела Поповић* 116 К.

Међутим релативно у целој Бачкој жупанији од 10 најбољих опћина осим Кисача свих других девет су са јаким српским становништвом: *Жабал*, *Каћ*, *Чуруг*, *Стара Паланка*, *Ђурђево*, *Сомбор*, *Мол*, *Стари Бечеј* и *Петрово село*. У Торонталској жупанији је тек четири такве опћине од десет: *Хомољца*, *Долово*, *Црепаја* и *Старчево*, али их је у Тамишкој такођер 9 од 10: *Баваниште*, *Мраморак*, *Дел.блато*, *Ковин*, *Врачевгај*, *Кусић*, *Паланка*, *Гај* и *Плочица*, десета је пак новонасељено *Секељкеве*. Четири има и у Крашовско-северинској жупанији: *Стара Молдава*, *Соколовац*, *Кенигснад* и *Белобрешка*; па и у Барањи: *Шиклуш*, *Сечуј*, *Бац* и *Мохач*; у Чанадској: *Батања* и *Надлак*.

Осим званичних особа: солгабирова, бележника, опћинских кнезова и представника, који по дужности радише у корист свиларства, истакоше се у Бачкој од добре воље и љубави према народу ови Срби:

Свештеници: *Стеван Николић* у Ст. Футогу, *Александар Тошић* у Парагама, *Душан Марковић* у Ст. Врбасу, *Никола Арсеновић* и *Секула Попов* у Госпођинцима, *Милан Лесковац* у Брестовцу, *Никола Мидић* у Сантову, *Милош Рајић* у Старом Сивцу и *Бранислав Поштић* у Стапару.

Учитељи и учитељице: *Стеван Бошњак* и *Лазар Вуковић* у Ст. Футогу, *Милан Чешљар* у Пирошу, *Милан Милушиновић* у Десп. Сентивану, *Даринка Димић* у Парагама, *Жарко Вукадиновић* у Кули, *Милан Стефановић* и *Милан Калуђерски* у Старом Врбасу, *Андрија Тош* и *Ружица Акимовић* у Госпођинцима, *Софија Ашић* и забавиље *Милица Грешљикин* и *Марија Чилић* у Чуругу, *Иван Малешев*, *Цветна Гавриловић* и *Илија Стојановић* у Надаљу, *Мила Каракашевић* у Ђурђевоу, *Емил Чавић* у Гардпновцима, *Кузман Стефановић* у Горњем Ковиљу, *Драгољуб Виаловић* у Локу, *Јован Јаконић* и *Марија Јовановић* у Виллову, *Александар Кољовић* у Брестовцу, *Александар Велимиро*

вић у Фелдварцу, *Харитон Ружић* у Ст. Сивцу, *Бошко Поштић* у Стапару, *Риста Свирчевић* у Сомбору и *Јован Јурановић* у Мплитићу.

Друга интелигенција: *Сима Тапавица* правник и *Аца Давидовац* трговац у Чуругу, *Александар Тапавица* и *Рада Васић* поседници у Локу, *Лаза Дуђерски* велики поседник и добротвор српски у Новом Саду, *Лазар Николић* трговац у Брестовцу, и *Влада Стратимировић* бивши подградоначеоник у Новом Саду.

Кад сравнимо дакле овде изнесене податке са мојим лањским извештајем, видимо, што се тиче обима интереса за неговање свилене бубе, да се нашега народа не дотиче она немарност, јер број наших опћина, у којима је свиларство најнапредније, остао је у Бачкој сталан, шта више са једном је напредовао, у Тамишкој жупанији је исти случај, па и у Барањи; у Торонталу, Крашовско-северинској, Чанадској и Шомођекој жупанији стоји као и пре; у Араду само изгубисмо (ми можда не много).

Иако појединци у већини од најнапреднијих нису зарадили онолико, колико 1905. год., оно је број произвођача у многим нашим местима порастао, зарада се дакле пивелисала и просечно је скочила, а то је прави напредак за народ.

Напоследку оно, што у мени изазива нарочито задовољство, то је: да је број интелигентних помагача знатно порастао. Нисам ни истицао званичне особе, које се стално још од пре заузимају за ту ствар, па сам ипак добио готово богатији списак само независне интелигенције: наших свештеника и учитеља, који тиме врше достојно своју посредничку задаћу интелигентна света између науке и практичних радника, па ми је још милије, што видим већ и трговаца и економа у том колу, који би још позванији били од попа и учитеља да на том пољу и у пракси запредњаче, те да поуче наш свет рационалном пословању у тој привредној грани, да се не би поновили примери, који се догодише у многим местима, да због печења ракове и невешта рада упро-

пасте чахуре — као у Чуругу њих 84 а и другде.

Господо трговци и подузимачи, и овде се може терати свој своме, али да ви сад вратите мило за драго или да обвежете тај свет према себи вољним поучавањем у оваком послу, који ви као интелегентнији лакше можете да схватите. Помозимо

нашем народу да може на сваком пољу што зарадити, па неће нас нестајати по 42 породице из једне опћине, као лане из Лалића, а то је у интересу и нас свију и државе, у којој живимо.

И то је нека политика.

На Велику Среду 1907.

Ј. Ж.

НОВИ ЖИВОТ.

Земља се тресе, пуцају горе,
Свуд, на све стране језа, страха,
Громови бију, удара море —
Срушена лежи горда Голгота!

Сав свијет дрхти у страху томе,
Што све у пропаст тоне и пада —
И сам Израилъ у срцу своме
Љубави нема, вјере и нада...

И њега дави мртвило неко
Те у смрт гледа.. не чека часа,
Да се испуни, што је Бог рек'о:
Како ће послат' овог Сина Спаса.

— Спаситељ дош'о, ал' грјешни људи
Распеше на крст Бого-човјека!
Згазише прагду, да кривда суди
Несретном земљом све до вијека!

Лаж и невјерство, подлост и злоба
Побједне пјесме сташе да славе, —
Док љубав вјечна славно из гроба
Васкрсну, живот истине праве!

Коњиц, вел. недјеље 1907.

Мјесто Голготе свјетлоет се засја —
Крст часни поста свето знамење..
Народе свуда срећом обасја
— Донесе сваком мир, избављење.

И „Нови Живот“ из гроба ниче,
Бог људству свему окове стресе, —
А пали човјек радосно кличе:
Христос васкресе! Христос васкресе!

* * *

Мој мили народ — и ако касно
Голготу своју крвљу је спрао,
У „Нови Живот“ диг'о се часно
— Мртав је био, ал' васкрсао!

Устао горе из мрачне тмине,
Моли се Богу и њега слави —
Слободе сунце свем' Српству сине
И вјечна правда, да му се јави...

Да ерпски васкре обасја роба —
Који са себе окове стресе...
А да се хори са ерпског гроба:
Христос васкресе! Христос васкресе!

Родољуб.

Руске жене.

(Свршетак).

Год. 1858. важна је у историји женског развића у Русији. Те године отворене су женске гимназије (док су у Немачкој и Аустрији отворене тек 1880—90) а с њима се отвара пут к вишем умном образовању жене из свих слојева друштвених. Ту институцију су живо подупирали Вишњеградски, Ушинскиј, као и напредна штампачи, књижевници и други јавни радници. На то црта руску лјевојку као народну учитељицу, жену, мајку, сестру милосрдницу и студенткињу

на страним институтима. — Али руска жена није могла нити је хтјела да се задовољи полученим тим успјехом, она је тежила даље, за највишим образовањем својим. Та тежња дала је повода занимивој контраверзи између пријатеља вишег женског образовања с једне стране, и њихових противника с друге стране. Међу првима налазимо одличне представнике руске науке и књижевности као Сеченова, Бекетова, Бестужева — Рјумина, Менделјева, Веселовског а с друге стране гроф

А. Толстој са својим присташама одлучно против сваког вишег женског образовања. Међу тим против свих запријека отворен би ипак с дозволом Александра П. више женско свеучилиште у Русији које је познати енглески социолог и писац Стјуарт Мил међу осталим поздравио овим ријечима:

„Са задовољством нашао сам, да у Русији има много просвећених жена, које су равне мушкарцима. Оне су покренуле питање о судјеловању свога спола у различитим гранама вишег образовања и тражећи начин вишег женског образовању проучаваху снагу свега ученог свијета са постојаном енергијом. Оне су тражиле образованије народности од себе у свијету, али без успјеха. У Русији постигло се прије него и где, равноправност жене са човјеком у односима литерарног развића, а то је важно за читав свијет. Ја сам дубоко увјерен да се природни и интелектуални напредак мушкараца ставља на коцку; да се заустави или повуче натраг, ако литерарно и морално развиће женскиња буде много заостајало иза њих. Женскиње треба да побуђују мушкарце напреднијем кретању, или да их повуку натраг.

За Петроградом повели су се и остали руски градови, као Москва, Кијев, Харков, Казан. Велик и интензиван бијаше женски рад у свим културним гранама јавног живота, на пољу литерарном, умјетничком, социјалном и научном. О свем том даје детаљније наводе.

Кад је међутим послје смрти Александра П. дошао на пријесто Александер Ш., који је све реформе свога оца укинуо и увео нови режим у чисто реакционарном правцу, тад је за више женске курсеве у Русији дошло вријеме у сваком погледу тешко и незгодно. Неке су школе биле затворене, друге спријечаване у свом раду и развоју.

Смрћу Александра Ш. наступа опет нова епоха женског умног образовања у Русији. Још прије засноване школе не само да су обновљене већ и далеко разширене у свом дјелокругу а основане нове од којих нека буду овђе само споме-

путе: Женски медицински институт у Петрограду, педагошки женски институт у Петрограду, технолошки и народногосподарствени женски институт, правни факултет при вишем женском курсу.

Данас видимо руску жену као наставницу не само у женској већ и у мушкој гимназији, као главара постаје, лијечника, адвоката, порезника и т. д. Али руска жена не стоји индиферентно према актуелним питањима живота, већ живо ради и утјече на њихов развој и смјер. Као примјер лектор наводи рад руске жене у земствима, њено судјеловање у покрету за ослобођење и народну просвјету. Разумљиво је с тога, да је прва думатражила, да се жени даду иста политичка права као и човјеку и да је у руском народу с'те стране наишла на потпуно одобравање.

Као што се види, руска жена стоји данас високо. Она је себи, са малим изузетком, извојевала једнака права са човјеком. Сад, да ли та права воде срећи или несрећи руски народ, то је посебно питање о ком би требало дуго и широко расправљати и вазда би се нашло нешто што би за и против говорило. Али, да је у читавом образованом свијету та такозвана равноправност жене са човјеком наишла на одобравање, то је јасна ствар. Руска жена, као члан једне културне државе постигла је у том погледу изванредан напредак. Она је, као што видимо у многим чему, престигла жене западних народа. Жене, које су се већ онда културно развијале, док је још Русиња у зачетку културе била.

Колико је руска жена, и колико је у ошће руски народ од осталих напреднији, и чиме се одликује, то ми јужни Словени, жали боже, врло мало знадемо. Лектира, коју ми читамо, школе, које учимо, и дух, којим се васпитавамо, далеко стоји од тога, да нас са руским народом упозна и зближи, а још мање да нам ма какав њихов успјех и напредак предочи. — Али зато, за све, што је труло у држави руској, за сваки неуспјех, за свако зло и лагу руског народа ми знамо тек што се у Русији појави.

Западни дух с нама, јужним Словенима, толико је завладао, толико нас освојио, да ми и не тражимо да га се отресемо. Ми не гледамо има ли гђе ведријег неба и топлијег сунца него што је ово, које нас са запада грије. А колико пута осјећамо, како нам се мрзну груди од тога гријања. — А душа чезне и жедни за свјежим напитком праве науке, тумара, тражи нешто јасније, ведрије, тражи истину и самоспознање. Наша душа осјећа, да то није њезин пут, да то није она сама; душа словенска. — А ми и даље идемо истим путем, истом науком, што нас одводи далеко од оне мете, која би по самом природном нагону требала да нам буде свима заједничка и света, а то је: међусобно спознавање и зближење свију Словена.

Упознај најприје брата свога, па ћеш онда истом себе самог. Но како га упознати, како оцјенити ако му не познајеш материнске ријечи у којој излијева сву силу и снагу душе и срца свога? Зар је нама јужно-словенима доста, ако по преводу познамо чувенија дјела великих умова наше сјеверне браће, дјела, која и највећи противници, руског напретка познају и диве им се? А, за многи још чисти бисер и драго камење, што се крије у ризници руске литературе, ми не знамо, а и да знамо? Зар може бити једнака вода, која се у чабру кући доноси као она која се са извора пије? Ми све то врло добро знамо па опет слабо показујемо воље и мара за изучавање тог братског нам језика.

Колико има „Руских Кружока“ у нашим словенским земљама? И тамо гђе их има, колики је број чланова, који их посјећују и уздржавају? У Загребу, хрватској престолници, код 70.000 Словена (изузети нешто мало несловена) кад би се казао број чланова „Руског Кружока“ био би таки, да би с сваки прави патриота Словени зацрвенити морао.

Само познавањем, изучавањем једног слов. језика долази се свесловенској заједници. А тај језик, разумије се, треба да буде онај којим говори највећи број Словена. И то је језик руски. Језик Тургенева, Толстоја, Пушкина, Гогоља и осталих великих умова руских треба да буде сваком Словенину други језик матерински. „Језик, за кога славни Тургенев каже: „О великій, могучій, правдивый и свободный русский языкъ!“

Предавање г. Заболовског, колико је било умно, опсежно и занимљиво, толико и сами језик његов пријао је нашем словенском уву као најљепша умјетничка симфонија или рапсодија. Снагом и моћи тих хармоничних звукова и топлином осјећаја говорникових, многи од присутних пренео се срцем и душом у далеке стене простране царевине руске, и ту слушао тајанствено шапутање степа и чаробно зујање ветрова. — И сваки тај глас, сваки шум, као да је откривао тајне душе словенске: Само једно сунце, велико сунце словенско кад је да разгрије груди свих Словена и расвијетли души пут праве и чисте истине и самоступања.

Милица.

КАЗ'О БИ ТИ...

Кад ме питаш како живим
О, себични свете! —
Каз'о би ти моје бде
И невоље клете.

Каз'о би ти, али нашто,
Шта ми то све вреди:
Кад ми нећеш да помогнеш —
У муци и беди.

Задржаћу своје јаде
За самога себе,
Јер знам оно, што ме боли,
То не боли тебе!

Горњи Милановац.

Влада М. Луњевица.

Најмилије цвеће*)

Украј шуме, близу пута
Кућице две стоје,
Обе беле, а шалони
Зелене су боје.

Стреје сламње, одавнашње,
По мало се слегле,
А на једној, баш на вршку,
Роде се улегле.

Сека млада, „Родиница“,
У сред гнезда седи,
А до гнезда „муж“ јој стоји,
Стоји и — — „беседи“.

„Клапа, клапа!“ — — браца Рода
Грозно кљуном млати — —
Зврји кућа, ал' шта мари,
Ко да му закрати?

Иза кућа, у баштици,
Шарени се цвеће,
А у шуми зелени се
Лиснато дрвеће.

Украј плота јорговани
Китне гране шире,
А из малог голуб'њака
Голубови вире.

Средом гувна, шетајући,
Петоа кукурече,
А по брљи жустре патке
Пљускајући дрече.

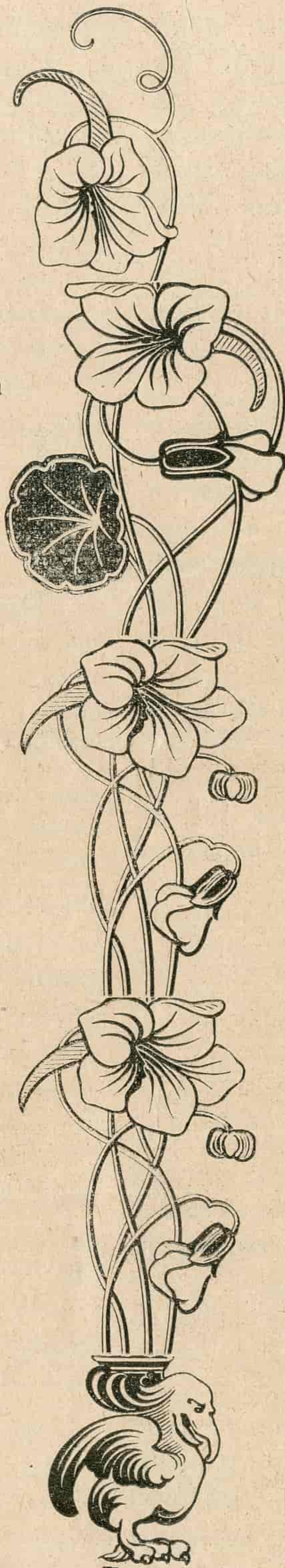
Измеђ' кућа лула чесме
Бурно воду сипа,
А над чесмом тихо шуми
Горостасна липа.

Око липе, уоколо,
Клупица се вије,
А на истој седи млада
Женица и шије.

И при шаву, љупким гласом
Раздрагано пева,
Пева, млада, јер у песми
И о срећи снева.

Тако седећ' и не спази
Да јој синчић оде,
А ту био и са „куцом“
Игр'о се код воде.

Баци шав и дрхћућ' скочи
Да јединче тражи,

Ал' се махом опет смири
И сасвим ублажи.

Јер од баште баш се врата
Отворише бурно,
А кроз врата драги синчић
Промоли се журно.

У рукама носи цвећа,
Понајвише ружа,
Пак, смејућ' се, из далека
Мајци киту пружа.

»Ево, мамо! ал' ми кажи:
Ко у башти ради?
Ко то цвеће храни, шара;
Ко га тако гради?»

„Земља, синко, цвеће храни,
Земља цвеће ствара;
Она му је мајка слатка,
Она га и шара“.

»А јел', мамо, а дал' цвеће
Има оца свога?» —
»Има, синко, има оца,
Ти га зовеш Бога.

Он је отац травицама,
Тицама, дрвећу;
Отац мени, теби, душо,
Пак и лепом цвећу.«

»Е па то су онда, мајко,
Ове лепе лале,
Ове руже мирисаве:
Моје сеје мале?»

»Јесте, синко, сеје то су,
Од Бога ти дате,
Да их љубиш, да се радо
Сваког' лета врате.«

»Ох, та љубим, волим цвеће — —
И ти љубиш, мамо?
И твоје су сеје, је ли?
Нису моје само.«

»Ох, мудрицо моја, јесу!
Јесу, чедо медно!
Љубим и ја, ал, — — к'о тебе:
Не љубим ни једно.

Ти си моје најмилије
И најлепше цвеће,
Што на свету нигде више,
Никад никнут' неће!»

*) Из „Шароперки“ Светозара Манојловића, царског и краљевског гардијског мајора у миру.

ПЕСНИКОВ САН.

У тесној собици на прочељу, седи један младић и чита спрам светлости новембарског сунца, чији хладни зраци једва продиру кроз мали прозорчић. Изгледа, да је он заборавио на тужну околину, изгледа, да не осећа хладноћу, која влада у одаји! Његови су образи зажарени, а очи му се блистају несбичним сјајем.

Он је читао биографију трију грчких песника: Есхила, Софокла и Еурипида, а дух му се наслађивао у делима ових људи.

Да живети таквим животом више је но блаженство.

Зар може бити веће среће на земљи, зар могу још имати каквих жеља људи као ови, којима се њихови савременици диве, славе и обожавају? Не, не, они су осетили највеће блаженство, које може уживати један смртни.

Сунце беше зашло, одаја је била све мрачнија и мрачнија.

Већ одавно не чита усамљени човек; књига му лежи на крилу, главу је забацио међу руке, погледе управио у вис — а он сања

И он беше песник, али још непознат, али ипак песник, његова дела се могу упоредити са најбољима; то су му рекли пријатељи, то је осећао и он сам.

. . . Он песник као и они! Можда бољи од њих . . . Можда најбољи драмски песник свих времена.

У блаженству је блудно његов поглед по даљини. Дуго је, дуго тако сањао, кад му се учини, као да одоздо засја блага светлост, над њим се појави чудно обасјани облик, из облака изађе женска чаробне лепоте, какву до сад није створила бујна фантазија.

Полако додирну она младићеву главу лаворовим венцем и рече звучним гласом:

— Ја сам богиња поезије и долазим, да ти објавим саслушање твоје ватрене

жеље. Смела нада испуниће ти се, ти ћеш бити највећи драмски песник свих времена.

Наједанпут ишчезе љупка појава тихо и печујно као што беше дошла.

Младић устаде.

— Да ли је то био сан? узвикну он узбуђено. Али не, не, нисам сањао, нисам могао сањати, око ми беше отворено, душа будна.

Неколико пута корачи он по мрачној одаји потом застаде и узвикну:

— Нека је и то сан, узимам га за истину. Хвала ти, добра богињо, сад знам своју животну стазу, знам своју мету.

* * *

Пролазе године, слава песникова шири се по целом свету, а са сваким делом, које створи неуморни његов дух, расти његов углед и његово благостање.

Време је пролазило и смрт закуца на вратима. Песник начини тестаменат. Свакоме, који му беше близак, остави по штогод, а себи остави само самртни одар, па и то још за неколико тренутака.

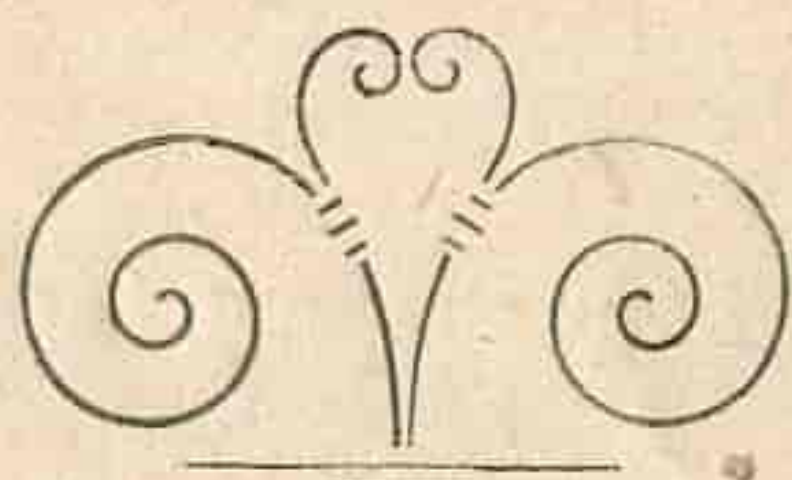
Седи песник погледа око себе — зар више ништа није имао? — Поглед му се заустави на гомили књига што стајаху у углу напуштене собе. То су његова дела, његове књиге. — Да ли да и њих коме остави? Дела највећег драмског песника и горко се осмехну. Нека моја дела узме ко хоће, нека их и заборав скрије . . . Шта ме се то тиче на самртном часу — даље с тим?

И последњу снагу употребн седи песник, да испод тестамената потпише своје име Виљем Шекспир.

Београд, априла 1907.

Превео

Хуго Фишеровић

ДО ПИСИ.

Жабал. Добротворна Женска Задруга православних Жабалкиња приредила је на беле покладе о. г. забаву са игранком у корист своје благајне са следећим програмом: I. део: 1. Говор. 2. Ретка срећа, шаљива игра у 1 чину од М. Симићеве. 3. Жива слика (Бранко и вила). II. део: Игранка. Програм је истина кратак, али је испао на опште задовољство. Говор је држао г. Љубомир Апић бивши тајник овога друштва, говорио је у опште о племенитом раду Добротворних женских задруга, а понаособ разлагао је целу и рад друштвених раденичких школа. Свој је говор врло леп и тако разумљиво развио, да га је свако па и најшири кругови нашега света потпуно разумети и схватити могли. Дилетантска представа је такођер врло добро одиграна, видило се, да су све дилетанткиње и дилетанти своје улоге потпуно схватили, и дали себи труда, те је комад тако приказан, као да су га прави уметници а не дилетанти одиграли. Жива слика је тако верно приказана била по слици „Бранко и вила“, да су сви па и иноваци, који су на забави присутни били са највећом похвалом и признањем се изразили о лепоти и верности слике.

Расположење је било у опште врло добро, то сведочи да је игранка трајала »до влака«, што значи у Жабљу до 5 сахата у јутру, када се страни гости влаком из Жабља разилазе. Успех је дакле како са моралнога гледишта, тако исто и материјално врло леп био, јер смо са једне стране још на забави добили неколико нових чланица, а друго остало нам је после свију издатака на благајни од добровољних прилога и од улазница чистих 206 К 72 п.

Добровољног прилога приложише по 20 К, г. Исидор Николић; по 10 К, гђа Мица Ј. Радића, гђа Марија Сарајлићка г. г. Петар Е. Сарајлић, Стеван Марковић; по 8 К, гђа Мила С. Сарајлића, г. Сима Француз; по 6 К, гђца Ана Рудић, гђа Мара Др. М. Мајинска; по 5 К, г. Була Фишер по 3 К, г. Калман Евингер, по 2 К, г. Др. Шимон Фелдеш, г. Паја Сабо, гђа Ида Баромиса, Софија К. Михајловића, г. г. Роми Н. Стеван Араницки, Видор Пинтер, Душан Борђевић (и осветљење дворане), Мерима Проданова, Цвета Крајнов, Др. Шварц Хенрих, Голдбергер Геза, Була Вертхајмер, Жарко Злоко-

лица, Кун Вилмош, Паја Гостовић (Н. Сад), Шугар и Мишковић (Бпешта); по 1 К, г. г. Велинка Миличић, Милан Шикопарија. Н. Диндингер (Тител), Стеван Дунђерин, Живко Ракин, Тодор Недељков, Богдан Тешин, Фердинанд Венцлер, Барбарот Антон (Н. Сад), Игњат Попер (Н. Сад), Стеван Јуришин. Емил Никовиц, Реже Гал; по 60 п. г. г. Густав Валаух, Мартин Винце. Свега К 146'60.

На свима овим добровољним прилозима изриче председништво Добротворне Женске Задруге православних Жабалкиња најтоплију благодарност.

Вел. Бечкерек. (Забава добротворне задруге Српкиња). Пуне три године дана овомесна добротворна задруга Српкиња није приређивала забаве из разлога тога, што су нам остала удружења у таквом рђавом материјалном стању, да свој опстанак одржавају једино приређивањем забаве од године до године, па да не би их ускратила тих доходака одрекла се за једно време приређивања забаве. Но ове године на захтев многих пријатеља задруге приредила је забаву последње недеље месојеђа у новосазиданој палати Лазе Дунђерског, која је како морално тако и материјално велика успеха имала. Све што беше одабраније, како од Срба тако и од Несрба посетило је ову забаву и најласкавије говорило се о успеху и уживању, који им се пружио тога вечера. Задруга је имала чистог прихода више од 1100 круна, који ће се придодати фонду за издржавање забавишта. За успех ове лепе забаве има се на првом месту захвалити госпођи Марији Купусаровић и члановима приређивачког одбора госпођама и то: Олги Путића, Лепосави Терзина, Даринки Исаковић, Софији Тешин, Женики Др. Панића, Јелени Мучалов, Корнелији Фука, Олги Веновић, Милени Васића и госпођици Мари Виловској са жељом, да нам што чешће пруже прилике овако лепом уживању, као што има досмо приликом ове забаве. Игранка је све до беле зоре живо и весело текла. Желимо од свег срца задрузи, да увек тако сјајног материјалног и моралног успеха има.

Марица.

Рад добротворних задруга Српкиња.

Сомбор.

Добротворна Задруга Српкиња Сомборкиња одржала је у недељу 11. (24.) марта ове године своју редовну пролетњу скупштинску седницу у којој су на знање узети закључни рачуни

Задрузини за 1906. годину те је како управном одбору, тако исто и задрузиној ревнотној благајкињи гђи Јулчици М. Поповић као и вредној благајкињи „Алумпеума“ гђи Вјери Радић Петровић издата опросница, а благајкињама уједно

изражено је признање и захвалност на руковођењу са поменутиим благајнама. Сем тога у овој скупштинској седници прочитан је и извештај управног одбора о својем раду и стању задруге у прошлој години. Из овога напомињемо, да је управни одбор током минуле године држао свега 13 седница, у којима је решавао разне предмете који се односе на живот и рад ове задруге. Број задружних чланова износио је 193, од којих су почасни 1; добротвори 3; редовни 174; помагачи 7; од овога је броја иступило 8 редовних, већином због сеобе из места, а умрло је две редовне и једна помагачица; међутим уписало се пет нових редовних и једна чланица помагачица. Друштвено имање према лањској години умножено је са 530·35 К, те је концем године износило 10.361·97 К. Закључни рачуни алумнеумске благајне за 1905/6. школску годину пак показују 90·45 К дефицита, који је постао отуда, што је на терет истих рачуна пала исплата ђачког дуга из 1904/5. године, у износу од 237 круна. Од добротворног хуманог рада Задружног из прошле године напомињемо да је Задруга ова водила старање о издржавању »Алумнеума“ овдашње прав. срп. Учитељске Школе; сиромашним удовицама је поделила новчану припомоћ; издржавала је три питомице у васпитним заводима; сиромашину школску децу је снабдела потребним одељом и обућом, и најзад због указаног огромног губитка затворила је у месецу марту 1906. своју »Раделичку Школу“ која се после једногодишњег опстанка није за даљи живот способном показала. На Воведеније прославила је Задруга десетогодишњицу својега опстанка, те је том приликом уједно имала ту срећу, да ју је као гошћа походила почасна јој чланица благ. *гђа Савка ил. Субошићка* и саму прославу леним говором поздравила. Приликом бадњег дана приредила је ова Задруга заједно са овдашњим »Привредним Одбором“ вечеру за шегрте питомце »Привреднице«, око чијег су се приређења старале гђе Ана пл. Живановић, Милица Јоановић, Јулчика М. Поповић, Љубица Поповић и Лепосава Цветковић. Извештај овај узела је скупштина на повољно знање. На послетку у овој седници је уврштена многозаслужна председница ове Задруге гђа *Даринка Поповићка* за чланицу добротворку, пошто је прописима устава за чланице добротворка задоста учинила. Пошто су решене још неке ствари од мање важности обављено је изжребање једне трећине чланова управног одбора,

после чега је обављен и избор нове трећине, при којем су изабрани скоро сви бивши досадањи чланови одбора, те је затим скупштинска седница завршена. Из наведенога се види, да овдашња Добротворна Женска Задруга врло лепо напредује и својем одређењу потпуно одговара, што се има приписати марљивом раду и старању њезиног управног одбора и часништва, а нарочито агилне јој председнице госпође Даринке Поповићке која неуморно бдије на томе, да се рад Задружин што боље развије и унапреди.

Ст.

Суботица.

»Добротворна Задруга Српкиња“ у Суботици одржала је на Благовести своју редовну скупштинску седницу под председништвом своје потпредседнице Мице *Ј. Радичка*. На овој скупштини присутни беху утемељачице Савета *Леовић*, Марија пл. *Међанска* и Бела *Стојковић*; даље редовне чланице: Амалија Л. *Арадска*, Кристина *Арадска*, Марија *Бујић*, Јулка *Димитријевић*, Кристина *Димитријевић*, Савета *Ђурђевић*, Маца *Крнајска*, Јерина *Лазарева*, Јулка *Лакетић*, Кристина *Леледаш*, Даринка *Манојловић*, Ката *Мишљанова*, Јелена *Недељковић*, Емилија *Огњанова*, Марија *Огњанова*, Софија *Огњанова*, Милка *Поповић*, Олга пл. *Продановић*, Анка *Радосављевић*, Катица *Сегединчева*, Олга *Ж. Штанковић*, Олга *Стојковић*, Јелена *Сувајић*, Нерка *Сувајић*, Јозефина пл. *Тесач* и Софија *Кељина*. — Пошто је испостављен довољан број чланица за донашање правоваљаних одлука потпредседница је отворила седницу те је скупштина одредила 3 чланице, на име: Марију Бујић, Савету Ђурђевић и Олгу пл. Продановић, које ће записник оверовити. Затим је тајник прочитао извештај о раду задружном у години 1906. из кога бележимо најважније: Задруга је своје послове свршавала у одборским и скупштинским седницама, и у ту целу имала је две скупштинске и 5 одборских седница у којима је расправила свега 62 предмета. Задруга је новчано испомогала 4 ученице и на њих је издала 240 К 22 п., помогла је две девојчице, да изуче занат и на то је исплатила из благајне 133 К 20 п., преко целе године давала је у месечним оброцима милостињу овдашњим старим и за рад неспособним невољницима, а о врбици је дечицу сиротих родитеља задела и на све то утрошила 687 К 16 п.; из извештаја дознали смо како се свест

о удружењу почиње ширити и код нашег ратарског staleжа, јер данас видимо већ у нашој задрузи 10 чланица из ратарског реда, ово је врло радосна појава и надамо се да ћемо до године имати још принове, да ће у ово коло наших свесних Српкиња придоћи свака наша сестра која тежи своме јату и којој околности њене дозвољавају да пригоре годишње оних 6 круна, што као чланица треба да жртвује ради остварења оне сврхе, која је истакнута у задатку задруге наше. Број утемељачица остао је исти, јер једна је умрла а једна је придошла. Умрла су два почасна члана. Од значаја је да је задруга претрпела велики губитак смрћу своје председнице Милице Димитријевић, која је од постанка од 1878. г. на челу задружном стајала, даље је изгубила свог другог почасног члана Фрању Гала, који је сваки пут кад је задруга требала указивао своју услугу и много доприносио, да су беседе ове задруге обилата и материјална и морална успеха показивале и тиме у нашем овдашњем иноверном грађанству задрузи овој лепа гласа и угледа стекле. Успомена на ове покојнике очувана је тиме, што је иста у записнику овековечена, а сем тога Милицу Димитријевић је задруга уписала за оснивача друштва „Слоге“ а за спомен Фрање Гала чувеног музичара приложила је 25 К на глумачки пензиони фонд у Н. Саду. — Са жалашћу је узето на знање да се упокојила и Јелена Коњовићка једна од најстаријих наших чланица, која је са великом љубави пратила сваки рад у нашем женском свету и јавном животу. — Узет је са одобрењем на знање извештај надзорног одбора о завршним рачунима из 1906. те су како благајник тако и надзорни одбор решени сваке даље одговорности. Промет благајне био је следећи: примање 2462 К 93 п. а издавање 2389 К 82 п., готовина у ручној благајни 73 К 11 п., но кад се узме да је у издавању и 1028 К 20 п. што је претворено у 5 ком. акција «суботичке срп. штедионице“ онда је стварно издавање са том свотом мање, дакле само 1361 К 62 п. Имовно стање је пак овако: у штедионицама као улог 15290 К 04 п. у акцијама у номиналној вредности 2250 К (а у курсној вредности 4000 К) и готовина 73 К 11 п.; — узет је са задовољством на знање извештај да је у корист задруге скупљено добровољна прилога 196 К, даље да је скупљено 112 чланова помагача са годишњим прилогом од 2 К са обвезом на време од 1907.—1909. године, од којих су 52 члана

положили у један пут свој прилог припадајући за све три године, а 60 чланова пак положише прилог за т. г., уједно је на предлог управног одбора изречена захвала и признање Олги Ж. Станковића, која је око купљења ових чланова много труда уложила и времена жртвовала те тако приход задругин знатно умножила, са чега је у истини истакла се као једна од најзаузимљивијих чланица, која је показала шта је кадра воља да учини. Нека се угледају на њу и све чланице, па ћемо видети како се много шта може само када је воља ту. — На позив епарх. шк. одбора бачког Задруга ће се уписати за члана добротвора „школ. фонда“ ради потпомагања сиротих вероисп. срп. школа и у ту цел прилаже 50 К; за оснивање истог фонда Амалија Луке Арадског приложила је 10 К засебно; — одлуком је изречено, да се Задруга упише за члана срп. нар. позоришта, а прописану чланарину да уплати у току четир године у четир оброка. Месном срп. шк. одбору стављено је на расположење 40 К годишње, па да се постара да се ученице салашке вероисп. школе на Келебији обучавају у ручном раду. — Са жалашћу је узета на знање писмена оставка досадањег благајника благ. госп. др. Јована Манојловића, који окупиран својим пословима у својој канцеларији, те у срп. штедионици као управитељ, а после као посланик на државном сабору, није у стању да обавља све послове онако као што би он желео и како мосли да је потребно. Пре 6 година ова задруга је била са свим малаксала, број чланица са свим опао, тако да је било питање времена када ће се са свим разићи, јер већ не беше у њој никаква реда нити знака за живот, таца је заузимањем дра Јоце Манојловића умножен број чланица, у Задругу унесен са свим нов живот и означен нов правац у раду, Задруга је почела новим духом дисати; Задружни иметак умножио се са преко 3000 круна. За све то стекао је заслуге за ову Задругу, и то му Задруга и признаје, те жалећи што ју оставља, изречена му је топла благодарност и признање на услузи и пријатељској сарадњи у корист добра и напретка ове Задруге. — Према одредби осн. правила обављен је избор часника: за председницу изабрана је досадања потпредседница Мица Ј. *Радића*, за подпредседницу Олга Ж. *Станковића*, за тајника Богдан *Свирчевић*, за благајника Душан *Манојловић*; у упрани одбор: Марија пл. *Међанска*, Маца *Крнјајска*, Кристина *Лешедаш*, Бела *Стојковић*,

и на место Олге Ж Станковићке, која је постала потпредседница Марија Огњанова; у надзорни одбор пак Анка Радосављевић, Кристина Димитријевић и Јозефина пл. Тесач. Скупштина је још решила, да о Цветима заодене сироту шк. децу. На ову цел су у скупштини приложили: Мица Ј. Радића председница 50 К, Марија уд. Николе Коњовића 70 К и Олга Станковића подпредседница 20 К. Ове дарове примила је скупштина са захвалношћу, а ми пак кличемо: Бог да прости десна руку! Новоизабрана председница и до сад је као подпредседница показала воље и мара за рад, јер је под њеним вођењем Задруга свршавала своје послове, па како је она тој својој дужности одговарала најочитије се показује у њеном унапређењу, кад су је задругарке поставиле на оно место, које јој приличи и које је она у пуној мери и заслужила. Не мање је одликована и новоизабрана потпредседница, која је као чланица стварно показала како треба радити у корист задруге и тај њен труд и заузимање еклатантно признадоше задругарке тиме, што ју посадише у прочеље, да буде у свему при руци и помоћи председници, те да заједнички поведу ово коло наших Српкиња попут свеопштег напредка радећи да Задруга наша буде и чувена и виђена. Досадање њихово заузимање и одушевљење за свеопште добро утврђује у нама уверење, да ће задруга наша и даље напредовати и све већма развити свој просветно хумани рад у корист народа нашег, који је изложен толиким искушењима. Идемо да видимо. И новоизабрани благајник је узданица наша. Да су наше Српкиње баш њега нашле, то је већ по себи знак особитог одликовања и вере у његову способност и вољу за рад. И све остале чланице управног и надзорног одбора утврђују у нама наду, да ће наша Задруга са осталим нашим сестрама упоредо корачати моћи служећи увек српској мисли и народу своме.

Анђелија.

Земун.

2. (25.) фебр. о. г. држала је Добротворна Задруга Српкиња своју 10. годишњу редовну главну скупштину. 12. је година, како је ова задруга почела радити, а десета је година, како су задружна правила потврђена и како задруга стално и успешно ради већ.

Из задружних рачуна види се, да је у овостраном Српству мало добротворних задруга, које су тако брзо и лепо напредовале, као земунска

задруга Српкиња. За овакав успех, заслужују признање, 1. врле овомесне Српкиње, које се уписаше за чланице исте задруге и потпомажу је морално и материјално, 2. управни збор, на челу са одличном својом председницом и другим часницма, које мудро рукују и располажу задружним имањем, а 3. и све овомесно поштовано грађанство, без разлике вере и народности, које увиђајући племениту цел ове задруге, својски је потпомаже.

Задруга је ова прошле 1906. године, потпомагала 32 особе новчаним потпором и издала је само на то преко 1200 круна; оденула је потпуним зимским оделом 34 женска детета најсиромашнијих родитеља и то 15 из дољно — и 19 из горњоградске српске основне школе; давала је потребан прибор за женске ручне радове, те је па то потрошила до 300 круна; пред Божићне празнике послала је сиротима дрва за огрев и пружила им новчане потпоре, да и они, бар те празнике задовољно провести могу.

Па и мимо толиких великих издатака, својски потпомагана задруга и прошле 1906. године врло је лепо унапређена, те је свој иметак — готовину, повећала са 1908 круна и 98 потура, тако, да целокупна имовина њена, крајем 1906. год. износи 13.404 круне 21 потуру.

Задруга броји данас преко 100 редовних чланица; до 80 потпомажућих женских и мушких чланова, и 34 оснивачица и оснивача чланова.

Прошле 1906. пословне године, држано је 14 одборских седница, у којима је решено преко 150 предмета.

Из целог задружног делања види се: да се посао разграно и да врло лепо напредује, те заслужује сваку хвалу и признање, што је и скупштина једнодушно изјавила.

Досадашња врла председница високопоштована гђа Марија удова Радојчићка, због старости и слабости, захвалила се на части председнице, те ју је скупштина одликовала особитом почашћу, и изабрала је једногласно, доживотно за почасну председницу ове задруге. Живела дуго на радост и понос свима нама, а особито милој својој многобројној породици.

Бог дао, хиљадице нам се тако врле и одличне Српкиње и родољубкиње.

Скупштина је записнички изјавила своје признање и захвалност свима досадашњим часницма и чланицама управног одбора. Заиста заслужују,

да им се и овако јавно кликне: Живиле на дику и понос милом нам Српству!

За пословну 1907. годину изабране су једино гласно, за председницу: госпођа Софија пл. Спирта, за подпредседнице: госпође Јелена удова пл. Бенко и Даница Павловићка, за благајкињу, госпођа Катница П. Јеловац, за тајника Вељко Петровић учитељ, а за чланице управног одбора госпође: 1. Живковићка С. Јелена, 2. Јованићка Милева, 3. Јовановићка С. Марија, 4. Лаушевићка Ем. Христина, 5. Марковићка П. Вера, 6. Марковићка Д. Милена, 7. Николићка В. Јелена, 8. Радивојевићка Ј. Милеса, 9. Радојчићка К. Зорка, 10. Спишићка пл. Л. Јелена, 11. Тошишћа М. Анка, 12. и Тривупчићка Ј. Лепосава.

У прегледачки одбор изабрани су, госпође: Авакумовићка Г. Вера, Димитријевићка А. Јелена и госп. Сава Пушић, а за оверење записника скупштинске седнице, изабране су госпође: Љубиновићка К. Софија, Милошевићка Ж. Ана и госпођица Новак Милева стручна учитељица.

Новом управној одбору са врлим часницима, желимо, добре воље и снажне истрајности, како би племенити рад задружни, на дику и понос овомесног Српства, родољубиво наставиле. Преглаоцу и Бог помаже.

„Н. Гл“.

Панчево.

Главна скупштина Добротворне Задруге Српкиња Панчевачких одржана је 4. фебруара у 3 часа по подне. Пошто се искупише чланице у довољном и врло лепом броју, председница гђа Анка К. Милутиновића поздравила их је добродошлицом и отворила скупштину. На дневном је реду било прво оверовљење нових чланица. Прочитана су имена дотичних чланица и то 15 редовних и 24 потпомажућих, а скупштина их са усклком: живеле, поздравља као нове чланице, од којих многе беху присутне. По томе је прочитан извештај о раду одбора за 1906. г. који је узет на повољно знање. Из овога се извештаја види да је иметак задружни 11.899 К 29 п. За тим је преч. г. Душан Радуловић прочитао извештај о Раденичкој Школи за 1906. г. који је узет на повољно знање. По свршетку прочитаног извештаја г. Радуловић споменувши, како наша црквена општина даје знатну припомоћ Раденичкој Школи, коју је ове године и повизила на 820 К, тако исто и Кредитна Банка даје 400 К и гђа Марија Радосављевић 200 К, то предлаже да се изјави дочичницама како записничка тако исто и писмена

захвалност на овако лепим делима. Скупштина је једнодушно прихватила и усвојила предлог г. Радуловића. Даље је узет на знање извештај прегледачица о стању задруже благајне за 1906. г. По томе је прочитан предлог прорачуна за 1906. г. који је примљен у целини и то примање са 6722 К 26 п. а толико и издавање. У смислу друштвених правила имала је ова скупштина да бира трећину одбора. Скупштина је поново изабрала одборнице гђу Марију Радосављевић, Даницу др. С. Јовановића, Даницу М. Барјактаровића и Милку П. Михајловића. За прегледачице рачуна изабране су: гђа Зорка др. Ј. Богдановића, Даница Николић и Рахила Аврамовић. Да оверове скупштински записник изабране су: гђа Евица Бошковић, Софија Радић и Јованка Алексић. По томе је гђа председница захвалила чланицама на лепом одзиву и скупштина је завршена.

„Грађ.“

Грачац.

Добротворна Задруга Српкиња у Грачацу одржала је дана 28. јануара (10. фебруара) своју редовну главну скупштину.

Друштво је опочело свој рад дне 16. јула 1906. Од то доба ступило је у друштво редовних чланица 29, помагача 23. Укупно свих чланова било је 52. Одборских редовних сједница било је 10 на којима се претресаху разни друштвени предмети. Дне 8. септембра (на малу Госпојину) прославила је задруга своју I. крсну славу, коју је осветио мјесни парох г. прото М. Мајсторовић, а дне 12. новембра приредила је своју I. забаву која је у сваком погледу успјела и пружиола обилну материјалну помоћ сиротињи без разлике вјере. Чист приход забаве износио је К 337 80, од којег новца подијељено је на сиротињу К 216 53 (Купљено је одјело за 15 школске дјеце, двојици у првом разреду грађанске школе, а остатак новца подијељен је сиротињи).

Цјелокупни приход задругин у прошлој години износио је К 497 40, а расход К 241 82; према томе задруга располаже готовином од К 255 58 од које је К 254 уложено у Српску штедионицу у Грачацу а преостатак је у ручној благајни.

На скупштини је изабран нов управни одбор за год. 1907. и то за председницу гђа Марија Бабић, за тајника г. др. Мане Трбојевић, за благајника г. Јово Лабус, а за остале чланове гђе: Јелена Лабус, Анка Кривокућа, те гђице: Софија Бабићева, Анка Петровићева, Олга Ишпировићева

и Јелена Дошенова. У ревизиони одбор: гђа Јелисава Ишпировића, гђица Милка Ђекићева и г. Буда Бабић, у пороту гђа Марија Мајсторовић, Смиљана Обрадовић, Маша Ковачевић и Боја Чича. За члана добротвора примљен једногласно г. Матија Максимовић књижар и власник српске штампарије у Госпићу, који је задруги поклонио 200 примерака штампаних статута, на чему му задруга и овом згодом изјављује своју искрену захвалност.

У име добротворне задруге Српкиња.

У Грачацу 8. (21.) фебруара 1907.

тајник: председница:
Др. Мане Трбојевић. Катинка Петровић.

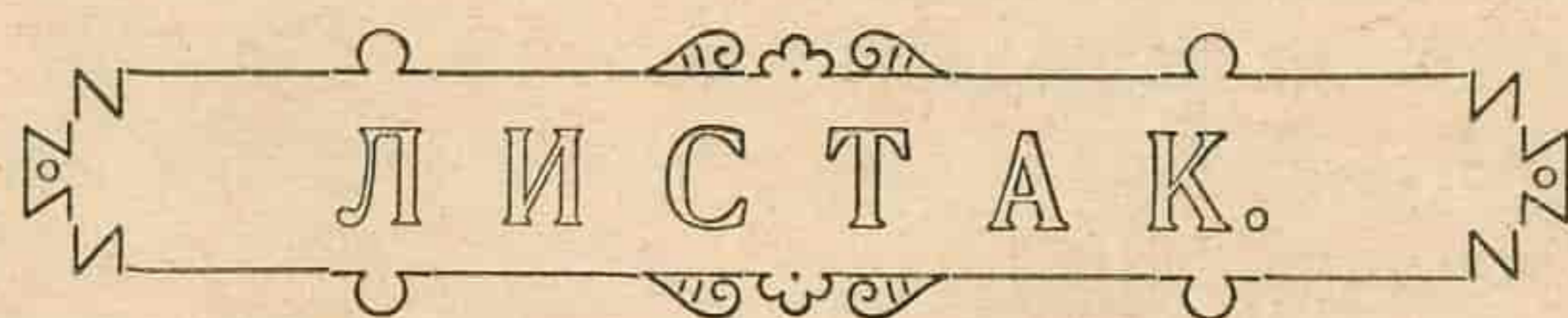
Г о с п и ћ.

У неђељу 11. (24.) фебруара држала се је у Госпићу главна годишња скупштина Добротворне Задруге Српкиња уз судјеловање већине мјесних чланица. Скупштину је отворила председница гђа М. Јерковић и поздравила задругарице топлим ријечима. Споменула је смрт чланица Параскеве Будисављевић, Јелене Мајсторовић и Душана Радака, помагача којима скупштина устајући кличе »Слава!« Како је тајник друштвени г. Н. Мајсторовић спријечен био доћи на скупштину, извјестно је о раду задруге у прошлој години г. Ј. Орлић. Тај извјештај као и благајника и ревизионог одбора примљен је на знање и одбору издата разрјешница. Задруга је бројила 83 члана и то 19 оснивача 38 редовних и 26 помагача. Друштвена имовина броји 3168 К 47 фил. Прорачун за г. 1907. примљен

је. У добротворне сврхе вотирала је скупштина 400 К, што је знатна сума, кад се узме у обзир, да задруга постоји тек двије године. У управни одбор изабране су гђе М. Јерковић (председница), М. Илић (потпредседница) К. Гутеша (благајник), одборнице: гђе: Маца М. Орлић, А. П. Крајиновић, С. Гутеша, М. Станић, М. Мијић и Д. Петровић; замјенице: гђе С. Пухало и гђеце: Маца В. Орлић и Ј. Лисац. За тајника изабран је г. др. Јован Јованић. У надзорни одбор уђоше гђа Олга Дракулић, гђица К. Милашиновић и г. М. Тркуља. Изабрана је још и порота, у коју уђоше гђа: М. Огњеновић Ј. Жегарац, М. Радмаповић и гђеце: Софија Јелача, Маријана Орлић и Маца Дубајић. За „Привредник“ дала је задруга 30 К, а за „Његуш“ 20 К. Пошто је тиме дневни ред био исцрпљен, закључила је председница скупштину захваливши задругарицама на заузимању и једнодушности, која је цијелом скупштином непрекидно владала.

У фонд српске школе на мјесто вијенца на одар своје покојне чланице Јелене Мајсторовић приложила је „Добротворна Задруга Српкиња« у Госпићу 30 круна.

На мјесто вијенца на одар пок. Јелене Мајсторовић рођ. Пањковић уписао је њезини за члана оснивача „Српске Добротворне Задруге Српкиња« у Госпићу са приносом од 130 К. У то име приложише: Никола Мајсторовић са дјецом 30 К. Драга и Петар Пањковић 30 К. Марија и Мојсије Мајсторовић 30 К, Милица и Гено Игић 20 К, Ленка и Милац Стојановић 20 К. „Србин“.

Ускрс старог звонара.

В. Короленко.

Спуштао се сутон.

Морно, у хладу јелика скривено лежало је сеоце на обали потока, што је тихо жуборио. На њ' се тихо спуштала тамно-плава, звездана пролетња ноћ. Са земље што се из дугог зимског сна буђаше, дизала се фивна маглена пара, под чијом се копреном указивале тамне сенке шуме, а водена површина блистала је бледим сребрним сјајем... Свуд унаоколо владала је мирна, пуне чежње тишина... Сељани спавају... Контуре сиротињских

земуница једва се распознају; тек где-где засветли какав далеки пламен, — ређе се чује шкрипањ залупљених врата, па лавез будних паса — а потом опет она спасоносна тишина...

Баш на средини сеоцета на усамљеној хумки уздиже се црквица, светле јој се прозори, а тамо у висини изгубио се у магли стари сиви тороњчић. Зашкрипе труле степенице. То је непоуздани ход старог звонара.

И у часу се са висине просу светлост

нове звезде: светлост фењера у руци звонаревој.

Грдна је то мука за старца: одгегати се горе уз стрме степенице. Старе му ноге већ неће да га слушају, Макара Михејића је живот доброано изнурно. Већ му ни очи не виде тако јасно... Било би време: поћи на вечни починак — ал' ето смрт касни! Као да га је и заборавила, док је међутим отела му и синове и унучад... док је под додиром његове руке тужно зајечало звоно: и за младим и за старим.

Тешким се корацима приближује тропној оградн старога торња и наслања се на њу.

Као топли пролетњи поздрав допире до њега свежи мирис младих пупа и меша се са тихим миомиром са гробља. Шта ли боже, скрива за њ' ова нова година?

— Нека буде воља Божја, Њему слава и хвала — шапћу му усне, погледа на небо, на коме милијони звезда трепере, — па се прекрсти.

Да ли је већ време, да свечаним звонњем поздравим свету ускршњу ноћ?

*

Њему сата не треба. Свете божје звездице ће му, као већ толико пута, казати већ, кад треба звоно да забруји.

Не би се Макара Михејић могао сада опоменути, колико је година прошло, како је први пут чекао овај тренутак.

Небо и земља и онај бели облак, што лагано клизи даље онамо у безграничном простору, — тамни јелик, што при сваком покрету зашупти и тихи жубор невидљивог потока — све су то њему биле старе, познате, миле и поверљиве ствари. Читав један век је за њих везан. И пред Макара искрснуше давно минуле слике: како се са оцем први пут успео по степеницама овог торња. Боже благи, како је то давно било... па ипак како је кратко то време! Види сам себе као деачака — са плавом косом на глави, сјајним очима, како му је ветар чисто играјући се мрсио косу — ал' не овај, што диже прашицу по путу, не, други је то неки особити поветарац, који само овде горе, у овој висини пирека. Дубоко, ду-

боко, тамо доле гмижу многи ситни људи, и сеоске земунице се чине тако сићушне, а шума је тамо далеко, далеко, а округли слободни простор, на коме је село насељено, као да је тако велик, тако бескрајно велик....

— Та ето ту је, тако је близу! — смеши се стари звонар и показује доле на село.

Такав је и живог! Док је човек млад, чини му се бескрајан, а сад му је ето ту пред њим, као да га на длану држи, од рођења па скоро до гроба, који је ево у оном куту гробља сам себи већ наменуо...

*

Ал гле! Михејић се стресе, још једном погледа на звезде, а затим зазвони.

Оштар звук један сече ваздух... сад други, трећи, четврти.... један за другим и кроз свечану ноћ се у хармоничној игри разлежу час оштри, час тупи звуци. Звона занемеше, почиње јутрење. Пређашњих година би и Михејић по степеницама силазио и улазио у цркву, те би крај врата стао у буцак.... Сад остаје тамо горе, притискује га тежина година; данас особито осећа необичан умор; пружи се на једну клупу и док ослушкује, како изумиру звуци звона, у души му се јуре без свезе слике једног минулог живота.

— Поје, мисли он и замишља себе у цркви. До њега допире глас деце, што пред олтаром поју и чак горе се чује реч старога свештеника, покојног оца — Наума. На стотине сељака приклопило је главе, па се крсте. Све сама позната лица, а све сами мртви! Ево строгог лика његовог оца — до њега брат му како се усрдно моли и уздише и гле и он у пуном здрављу и младости и снази, без захтева у срцу, а са надом на срећу, на радост, на будућност.

Па где је та срећа? Као последњи пламен ватре што се гаси, плануше и старчеве мисли и засветлише у све тајне кутке једног минулог живота. Трудба — туга и бриге.... Где је? та очекивана срећа, којој се тако поуздано надао.... Тешка судба дубоке је бразде повлачила по млађаном лицу, снажна плећа искри-

вила; научила га је уздисати, као што је и његов старији брат уздисао

А тамо лево међу сеоским женама стоји и његова жена, побожно се моли, прекрстила руке. Тешка радња и брижљивост, па је брзо остарила. Негда светле, смешљиве очи њене изгубиле су свој сјај, а бојазан од изненадних удара судбине и израз страха заменуше онај понос и самопоуздање, што се одсјајиваху негда се лица лепе младе жене А срећа њена? Где је она била? Једно им још дете оста у животу — радост и надање њихове старости — па и то поквари и превари људска лаж.

Па ено где стоји тамо и богати сеоски лихвар, метанаше до земље, вредно целива земљу и крсти се, не би ли зар лицемерним молитвама сасушио сузе спротиње, коју је опљачкао и преварио Бога, као што вара људе

. . . . Ах све се то јавља у некој даљној даљини, као кроз продргу маглу. Сада је само овај мрки тороњ Михејићев свет, само шум ветра прекида мир усамљених му часака „Господ ће судити, његова је освета“ шапуће старац, а са набораног му лица котрљају сузе.

*

— Христос васкресе!

Старац се прене из својих сањарија. Тамо доле као у мравњаку врви мнозина ратара — и пође свечани опход — напред делујаве контуре крстова и икона, а у висину лепо усклик, што објављује спасење:

— Христос васкресе!

И тај усклик одјекује у срцу старчевом чини му се, као да воштанице јасније гору, а прилике као да се живље

крећу и он зазвони. — Ветар, што се сад поново диже, ухвати у лету ове звуке, што се разлежу и на огромни крили своји носи их небу под облаке, те се разлеже одјек дивног звука звона, као да и небом и земљом одјекује свети поздрав:

— Христос васкресе!

И старо срце заборавља тугу своју — заборавља успомену на живот, који му беше пун горке бригае, старања и обмана Заборавио је стари звонар, да му живот и нада на срећу не беше друго до варљиви сан — да он сад усамљен стоји у широком свету Он чује гласове, који поју и плачу, уздижу се кроз тамни простор до звезданог неба, а разлежу се и доле по тој јадној земљи, чини му се, као да су слике његове деце и унучади око њега, он им чује веселе гласе, гласе и великих и малих — и свети гласи стапају се уједно и певају о срећи, о радости, од којих му баш ништа није пружио дуги мрачни живот његов

Из очију Макара Михејића сузе као потоком лију, срце му снажно лупа у заносу уображене среће.

*

Тамо доле стоје људи и говоре међу собом: како стари Макар још никад није тако дивно звонио.

Одједном затрепери ваздухом снажан звук великога клатна. Малена звона као да уплашено свршаваху своју свирку са пискавом дисхармонијом.

Старац се немоћно сруши на клупу и две последње сузе котрљаху се преко бледих и све хладнијих образа

Макаре Михејићу, твоја смрт је лепша била од твога живота.

М. Вујић,
свештеник

Мудра зова.

С енглеског прев. Милена Грбић.

Био је красан јесењи дан. Лахор попириваше, а златни сунчани зраци изливаху своју благу топлоту на дрвета и цвијеће у башчи по којој сам се шетала и мотрила како се сваки цви-

јетак сагиње и уздиже, као да се клања лахор-повјетарцу. То касно (јесење) цвијеће уживаше у њему, јер га лахор освјежаваше; ах, било му је тако угодно!

На једанпут чујем неко шуштање, као да се вјетрић с лишћем игра. Застанем. Да ли је то шуштање разговор с цвијећем? Шта ли говори цвијеће? Да не тужи за прохујалим љетом? Или јадикује што је немилосна зима на прагу, па се међу собом питају: Шта ће бити с њима послје већ прве мразне ноћи?

Не знам право о чему је цвијеће говорило — ако у опште говори.

Али тад ми паде на ум да ми је моја пријатељица М. приповиједала о разговору цвијећа.

Једног красног љетњег јутра, причаше ми она: Шетала сам по башчи. Цвијеће и лишће лелујаше се од лаког повјетарца. То је, помислих начин, којим се цвијеће разговара. Обратим сву пажњу, не бих ли што чула.

Једна стара зова рече: «Цвјетови, стресите са себе гусјенице!»

«А зашто?» упита читаво туце у глас — као непослушна дјеца, која — кад им се заповједи да што учине — питају: «А зашто?»

Зова им одговори: »Ако их не

стресете, појешће вас још за живота«. — На то се сви почеше стресати, док не стресоше све гусјенице.

У сред једне леје бјеше красна ружа. Она стресе све осим једне гусјенице, рекавши тихо: „О, како је лијепа! Баш ћу је задржати«.

То чује зова, па јој довикне: »Доста је једна гусјеница да ти нашкоди«.

»Али погледај само« рече ружа »како има фино мрко и гримизно-црвено, као крзно чупаво тијело, па красне црне очи и преко двадесет ножица! Хоћу да је задржим. Једна ми сигурно неће шкодити«.

Кад сам послје неколико дана пролазила поред исте руже, на њој не бјеше ни једног читавог листа. Њезина је љепота прошла. Била је скоро сасвим угинула, само је имала још толико живота у себи, да се исплаче због своје лудости. Још по која суза, као росна капља, могла се видјети на продртом јој лишћу.

»Нисам мислила« уздахну тужна ружа, „да ће ме само једна гусјеница упропастити«.

Три мудраца и изгубљени град.

Алегорија.

Једне зимске вечери сјеђаху њих четворица. По каткад би што проговорили, а дуго су шутили задубљени у врло озбиљне мисли. Нису ни примјетили да је нестало ватре у пећи и да се соба постепено хладила, не, нису, јер су упели све силе да ријеше овај проблем:

Не далеко од оног мјеста, гдје су ова четворица живила, бјеше један град у коме су становници били безбожни и неуки. Ни један од ових није био у томе граду, али су непрестано слушали о њиховим гадним дјелима.

Томе се злу није стајало на пут; они су били просто остављени да све дубље залазе у зло тако, да су са други већ били навикли на то, те нису ни помишљали да би се тај несретне град могао спасти.

Ова четворица, од којих тројици бјеху мудраци, бјеху добри људи. Сажаљевајући оне јадне створове што тако по злу газе, почну озбиљно премишљати, које би средство употребили да их избаве.

Послје дуге шутње Први рече: »Град је остављен сам себи а ми — не пружајући му никакве помоћи — само слушамо како постаје све гори и гори. Сигурно би се могла зауставити та поплава, али питање је: како? Гдје је кључ од уставе? Само мудар човјек може га наћи. Али гдје је такав човјек?»

Опет тајац. То исто питање стављало се већ више пута, али се још до сад не нађе згодан одговор.

»На то се диже Други и рече: „Сасвим је јасно, пријатељимоји, да

тај проблем не ћемо ријешити, до год га рјешавамо с поља; требали би отићи тамо, ако им мислимо учинити какво добро. Хајдемо дакле; сваки нека ради на другом крају града, па ћемо видјети, хоће ли и један од нас моћи излијечити зло, којим је град заражен».

Наста гласно мрмљање одобравања, а лица им се расвијетлише.

»Е, твој предлог вриједи« рече Први. »Ја ћу уз то понијети своје милионе да подмирим њихове нужде. Новац ће их сигурно спасти!«

Опет ће Други: »Као што вам је познато, више сам година темељито штудирао науке. Небо ми је отворена књига, а што се земље тиче — па дрвеће и цвијеће моји су вијерни другови. Дуго сам проучавао тиче и звјериње, те разумијем њихов језик и као и ваш. Да ја онај народ поучим о природи, слави и љубави, о честитом, моралном животу, ваљда би бар покушао, да слиједи што је добро и племенито«.

Онда рече Трећи: »А ја сам штудирао медицину. Моје је име на далеко чувено. Наука о лијечењу, коју сам написао, допринијела ми је части и гласовито име. Да ја одем тамо и поучим их, како ће се одржати у чистоћи и здрављу, рекао бих, да би брзо увидјели своје погрјешке«.

Пауза. — Ова тројица не очекиваху каквог предлога од Четвртог; он не бјеше ни богат ни гласовит, чудновато је што су га икако и позвали на овај састанак, можда за то што је био благ и доброћудан. Кад год би се заметнула каква препирка, он би својим тактичним ријечима довео ствар у ред. Свако га је волео, а ова тројица су га још и сажалењавала, што није мудар и гласовит као они. Нису могли ни помислити да би он био у у стању што учинити за онај град. Но ипак, тек из учтивости један од њих упита га: »А шта би ти учинио?«

За једно два минута не даде овај одговора, а кад поче говорити, говораше бојажљиво и озбиљно. »Прија-

тељи« рече, »ја нисам на гласу, али не могу да се смирим слушајући, како ти јадни створови даномице пропадају.

И они су ми браћа, морам им помоћи. Можда ћете ми се смијати кад чујете, шта сам наумио. Не вјерујем да би се они обратили слушајући само науке о природи и моралу. Природа је, истина, дивна, али при том и хладна. Она нема у себи моћи да спасе душу човјечију и ублажи болове срца човјечијег. Кад на примјер коме неко умре, тражи утјехе у онога ко разумије његову жалост. Ја дакле идем томе безбожном народу, да га научим вјеровати у једнога Бога, сигурно ће их вјера спасти. Знам да ни ви много не вјерујете у Њега, али ја вјерујем. Кад народ буде вјеровао у Бога, кад увиди Његова велика дјела и превелику милост Његову мораће се проћи безбожности. На тај ћу начин обратити сав град«.

Мудраци се апсолутно задивише његовим ријечима. Они нису могли ни појмити да њихов пријатељ има толико говорничког дара. На то му Други рече: »Ја се управо чудим да ти вјерујеш у Бога и да се ниси тако уозбиљио, морао бих ти се смијати, мислио бих да се шалиш. Но само покушаја ради, одобравам ти, предлог, па ако буде икакве промјене и ми ћемо бити готови да признамо моћ твоје религије«.

Иза тога се разиђу: Мудраци сваки својој кући, а четврти још исте вечери отпутује у изгубљени град.

Најприје је окупио дјецу око себе, па жене и људе и приповједао им о чудним дјелима божијим и упућивао их у вјери у Бога.

Разумије се да им је ово било чудновато — јер до сад нису тако што чули — и стављаху му многа питања. Неки чак повикаше: »Зашто нас остависте да овако дуго живимо у тами?«

И тако слиједећи свог новог пријатеља мало по мало заборављаху на своју безбожност, и вјерујући у једнога Бога, обновише живот.

Г Л А С Н И К.

Братство Срба у Америци. Срби православне вере, што се иселили у Америку имали су за узајамну потпору своју у Чикагу друштво под насловом: „Српски православни Савез Србобран“. Но како се временом населило тамо и доста Срба римокатоличке и мусломанске вере, желели су и ови да уђу у тај савез Србобран, но правила друштвена нису то дозвољавала. Сад се ове године од 3-16. марта по н. к., искупили у Чикагу изасланици појединих братстава тамо и склопили су савез свију Срба, без разлике вере. На ту цел су изменили и правила и утврдили, да свака вера може склапати засебна братства и да се централној управи православног савеза оставља слободна воља да може у заједнички савез примати и остала братства других вероисповести. Тим је изражено тамо први пут јединство Српства ма које вере били.

Промена фирме. Досадања фирма прве српске пртачко-везилачке радионице као и штампарије и књижарнице: *Милана Пешка Павловића* у Вршцу измењена је на: **Милана Петка Павловића и Сина.**

Опоравила се. *Њено кр. Височанство књагиња Милена*, вратила се из Рима опорављена и здрава, а вратила се у Београд и Њ. В. књагињица **Јелена**, која је с осталом децом књагиње Милене пратила и дворила у Риму своју оболелу мајку Милену.

Неће више дукате. Земљорадничка задруга у *Дероци*, (Бачка) решила је, да не купује више својој женској деци дукате као накит, него да новац за то употребе за напредак свог ратарског позива. На њих се сад угледају и други земљорадници, те ће се, валда и у нашег народа скренути погледи на бољу привредну страну.

Мили гости. Између 8. и 14. априла о. г. посетили су приправници најстаријег разреда Алексиначке учитељске школе са својим управитељем г. Луком Јевремовим и четир наставника: Срем, Карловце, Нови Сад, Сомбор, Будимпешту и Сентандрију, штудије ради. Свуда су лепо дочекани, као гости почашћени и понели с пута лепе поуке а уверени смо и лепе успомене.

Одело сиротој школској деци. Добротворна Задруга Српкиња Сомборкиња задела је о. г. за

врбицу 40 женске дечице. Истом приликом је г-ђа *Јустина уд. Бикар* за спомен зване пок. сину *Милану* задела о своме трошку једног сиротог ученика из осн. нар. школе. Задруга је за женску децу набавила само тканине, а чланице су из тог саме сашиле то одело, те је тим вреднији поклон.

Забаве. Добротворна Задруга Српкиња у Бел. Кикинди приредила је на Ђурђевдан о. г. своју редовну забаву у корист своје благајне, а уз суделовање гђе Султане Савић-Цијукове и г. Жарка Савића, оперских певача; г-ђице Марс и Емике Богданове и г. Б. Холуба.

Нова ђачка трпеза. До сад постоје ђачке трпезе у Београду и Сомбору, које су основале и које издржавају женске задруге. Овог пролећа покренуле се и Сарајевкиње из своје задруге, те желе основати у Сарајеву таку трпезу, где мисле почетком идуће школ. 1907—8 г. бесплатно давати ручак и вечеру сиротим ученицима — цама тамошњих средњих завода. За ту цел су почеле купити добровољне прилоге. А да им то лакше буде, намерне су, да узму у помоћ за кување и спрему своје ученице из радничке школе, које ће се тим путем, поред ручног рада, већвати још у кувању и другим домаћим пословима.

Нов српски женски лечник. Наш Нови Сад обогатио се још једним женским лечником. У суботу 14. (27.) априла о. г. промовисана је за доктора целокупне медицине на будимпештанском свеучилишту, г-ђица *Видосава Јовановићева*, ћерка овдашњег професора срп. вел. гимназије, г. Милана А. Јовановића. Пре две године промовисана је на истом свеучилишту и г-ђица др. *Корнелија Ракић*. Обе су биле прво одличне ученице овдашње срп. више девој. школе, а за тим продужише школе на овдашњој срп. вел. гимназији, те довршише ето с одликом своје лекарске штудије. Како смо извештени, г-ђица др. Вида Јовановићева практиковаће годину дана код свога свеучилишног професора у Будимпешти и онда ће се настанити као лечник у Земуну. Ми се искрено радујемо овом успеху и друге наше ученице Виде, те честитамо родитељу, на доживелој срећи а Види желимо много среће и успеха на

човекољубивом пољу, коме се тако од срца посветила.

Нов професор српског универзитета. Ново сађани пружају српском универзитету већ шесту своју научну снагу. Послали су тамо: дра Јована Туромана, др. Милана Јовановића-Батута, др. Богдана Гавриловића, дра Јована Радонића, дра Станоја Станојевића и ево му поклањају сад и дра *Павла Вујевића*, посинка пок. родољуба Арсе Пајевића и госпође му Анке. У избору овог научника највише је одлучио глас дра Јована Цвијића, ректора универзитета београдског и високог српског научника. Др. Павле Вујевић изабран је за доцента климатологије и метеорологије (науке о клими и ваздуху). Честитамо г. дру Павлу Вујевићу на успеху.

Прославе. Српски књижевник и песник г. *Драгушин Илијћ*, прославио је о Цветима о. г. 30. годину свог књижевног рада. Г. Драгушин Илијћ написао је, међу многим другим лепим умотворима и алегорију: „Добročинство и захвалност“, о 25. годишњој прослави Новосаткиња, која је за тим приказана и на првој забави најмлађе друге, голубиначке добротворне Задруге. У млађе доба писао је и у нашем листу. Нека га Бог још дуго и здрава поживи, да својим лепим пером окити још коју грану српске лепе књижевности.

Госпођа *Марша Тодосићка*, редован члан срп. нар. позоришта прославила је у Панчеву, где се сад бави позоришна дружина 10. (23.) априла о. г. 25. годишњи рад свога глумовања и где је први пут у њену славу приказана »Мишодовка«, шаљива игра у 3 чина од Дависа, превео Јов. Грчић. Честитамо!

Г. *Гига Гершић*, наш научник и бивши професор међународног права на Великој Школи прославио је своју четрдесетгодишњицу професорског рада. Г. Гершић је син наших крајева. У омладинско доба, пре 40 година, био је међу првацима. Радио је у оно доба на листу „Застава“, као њен сарадник и био је од нар. цркв. сабора у Срем. Карловцима године 1870—71. биран ал не потврђен референт школски епархије бачке и будимске. Живео!

Г. *Иван пл. Зајц*. Хрватско певачко друштво »Бодо« у Загребу, прославило је свечано 25. и 26. априла о. г. 70. годишњицу свом великом композитору Ивану пл. Зајцу. На ту прославу позвана је из Франкфурта на Мајни, оперска певачица и његова ученица, г-ђа *Блаженка Кар-*

ниц, да суделује у његовој опери »Први Грех.« Г. Зајц је компоновао и српске песме, нека му је хвала и слава!

Верени и вечани. Г-ђица *Софија Јевшићева*, ћерка овдашњег угледног грађанина, г. Мите поседника, верила се с г. дром *Лазом Поповићем*, лечником и уредником „Српског Сокола“ из Срем. Карловаца.

Г-ђица *Мара Шилићева*, ћерка нашег угледног суграђанина Тоше Шилића, и г-ђе му Веллинке, одборкиње наше задруге, верила се с г. Пером *Милорадовићем* из Панчева.

Г. *Лаза К. Миросављевић*, члан овдашње угледне фирме: Браће Миросављевића, верио се с г-ђицом *Миленом Недељковићевом* из Вршца, кћерком г. Нике Недељковића, угледног трговца.

Г. *Светозар Маршиновић* из Ст. Бечеја, верио се с г-ђицом *Јулком Кулачином* из Сентомаша.

Срећно свима!

Одликовање. Врлоштована г-ђа Јела Стојана Новаковића, бившег посланика на царском руском двору у Петрограду, одликована је поново медаљом руског друштва »Црвеног Крста“ за учињене услуге држави и народу у руско-јапанском рату. За исте услуге одликована је пре и од руске царице.

Гимнастичка свечаност. Ученици обе овдашње српске и мађарске вел. гимназије приређују у суботу 5. (18.) маја о. г. у 5 часова после подне на бициклическом тркалишту прву, а у понедељак 7. (20.) маја после подне у 4 сата у грађанском стрелишту другу свечаност. Улазница на обе ове свечаности 2 К од особе, а деца и ученици по 60 пот. Чист приход је намењен за путни трошак на темишварску окружну оваку утакмицу, за то се примају и добровољни прилози.

ЧИТУЉА.

† **Марија Бронзић**, уважени грађанин старопазовачки, г. Станко Бронзић, изгубио је своју добру и верну супругу 31. марта о. г. Покојница је након дуге и тешке бољке испустила своју племениту душу у 63. год. старости. Беше примера жена, врсна домаћица а узор матери, јер је знала своју децу однеговати и лепо васпитати тако, да су постала узор другима. Ова врла Српкиња у свакога је знала стећи љубави и поштовања, стога је многобројно грађарство искрено ожалело а ожалашћеном супругу и деци у превеликој тузи саучешће тиме исказало што је покојницу до зечне куће отпратило. Покојница је оставила поред ожалашћена супруга, још сина свештеника са обитељи и три неудољене кћери од којих је најмлађа учитељица у Добринци и

наша врсна скупљачица. Нека је мир пепелу ове честите Српкиње!

† **Ђула (Јулијана) Тајкова.** У српском селу Турији, у Бачкој, упокојила се 18. априла о. г. у 85. години живота, једна скромна и поштена стара душа, мајка Ђула Тајкова, сурруга угледног газда Милоша Тајкова, који је са својих војничких заслуга у млађе доба одликован признањем Њег. В. краља Франца Јосифа I. а као грађанин одликован је почастима својих суграђана за представника и одборника у политичној и црквеној општини. Колико се њих двоје заузимали и како су пратили наше јавне народне ствари као ратари, показује и та околност, што се обоје њих уписали за чланове потпомагаче срп. учитељског конвикта са 200 К прилога, а покојница је, поред тога држала и читала до смрти наш лист „Женски Свет“. Нека Бог помилује добру душу мајка Ђулину!

† **Јоца Јовановић,** најстарији син нашег суграђанина, г. Војина Јовановића, цвећара, отишао је као свршени шесторазредни гимназиста у Херцеговину, да опорави тамо у благој клими своје порушено здравље, и кад се опоравио отпочео је на своју руку трговачку радњу славоровим лишћем и за кратко време стекао је не само тамо него и у Немачкој велико поверење и углед, што га је и материјално брзо уздигло, те се и ожени тамо прошле године из угледне породице Накићеновића. Али несрећна сушица оте мах после женидбе и угаси тако млад, пун наде живот и зави у црно младу жену, ћерчицу и неутешне родитеље. Вечан му спомен!

† **Миша Крестић.** У Белој цркви упокојио се 20. априла о. г. велики родољуб српски *Миша Крестић*, који је, по извештајима отуда, оставио све своје правдом и муком стечено имање својој срп. правосл. цркв. општини. Слава му и вечан спомен!

† **Симо Поповић.** Нашег многогодишњег сарадника, честитог и родољубивог пароха у Коњицу, *Марка С. Поповића* — Родољуба задесила је велика жалост. Упокојио му се добри отац Сима 16. априла о. г. у 89. год. свога века. Хвала покојнику што је однеговао тако добра сина; и нека му је лака црна земља!

† **Петар Николић.** Познати издавалац српских и хрватских слика у Загребу, Педар Ни-

колић упокојио се после кратког боловања у 49. години живота 3. (16.) априла о. г. Његова је заслуга, да су данас многи српски и хрватски домови украшени ремек-делима наших првих сликара и да су истиснуте из наших демова, којекакве туђе контрафе. Био је и иначе дарежљиве руке и много је српских и хрватских раденика материјално испомогао. Он је први прилог од 1000 К дао у српски девојачки интернат у Загребу, што су основале Српкиње у Загребу. Вечан му спомен!

† **Ђура Акшамовић.** Изненадна смрт покосила је 31. марта о. г. живот Ђуре Акшамовића, ађанског народног учитеља и општинског перовођу, у 60. г. живота му, а у 40. години савесне и одане учитељске службе у свом родном месту. Позојни је Ђура с успехом окушао своје перо у Змајовином „Змају“ и многа је његова лепа шала и сатира у том листу погодила свога циља. Писао је и у „Школом Листу“ и заузимао се у млађе доба јако за народне јавне послове. Лака му црна земља била!

† **Љубомир Каљевић.** Прошлог месеца упокојио се у Београду један од одличнијих српских раденика на јавном пољу. Био је министар спољних послова и министар председник, уређивао је лист „Србију“ и у опште уживао поштовања код ових странака и виђенијих политичара у Србији. Краљ Петар га је убрајао у своје личне пријатеље, те га је о свом трошку и сахранио. За време омладинско долазио је и у наше крајеве и живо се интересовао за народне послове на овој страни. Вечан му спомен!

† **Кристина Каракашевић.** Наша многогодишња претплатница, г-ђа *Кристина Каракашевић*, добра мати вишег индустријера држ. жељ. у Темишвару, г. Марка Каракашевића, преминула је марта месеца о. г. Бог да јој душу прости!

† **Петар Маркуш.** Чланицу оснивачицу Добротворне Задруге Српкиња, г-ђу Персиду Маркуш, и њеног јединца сина, дра Маркуша, задесила је велика несрећа. Изгубили су прошлог месеца свог доброг сурруга и односно оца Петра Маркуша, овде јединог Србина шеширџију, који је кроз 30 и више година одржао своју српску фирму на новосадској пијаци. Иначе беше добра и поштена душа, питома и благе нарави и радо је потпомагао сваку јавну народну ствар. Покој његовој доброј души!

Б Е Л Е Ш К Е.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Како се с чоје ваде капотине од воека или свећа. Ако је капотина мала од једне две капи, запали се палидрвце (машина), и кад се мало разгори, угаси се пламен, па се онда она мала жеравица приближи капотини и нестане је. Ако

је већа капотина, онда се то чини са већим угарком од дрвета.

Р А З Н О.

Где су Срби напредни, а где су назадни. У сваком месту, где има ваљаних Срба, па ако

је међу њима неколико заузимаљивих и устрајних људи, или где макар само један такав писмен човек има — у сваком таком месту има и српска земљорадничка задруга. А где су и учитељи, и свештеници такови, у такима местима пева Србима и све остало. Где нема таквих Срба, ту не има — а не може ни бити — ни српске задруге, а где је неваљала интелигенција ту не ваља, разуме се, ни све остало.

КЊИЖЕВНОСТ.

Шароперке. Одгајно *Светозар Манојловић*. Беч, 1907. У комисији књижаре браће Јовановића у Панчеву. Штампарија Мехитариста у Бечу, VII. Цена?

Са неким пијететом лаћам се да прикажем ову књигу. А откуд долази тај пијетет, видеће се из овога, што ћу навести. Господин Светозар Манојловић је мој земљак, рођен у Долову или Доловима (званично у Долових, а народски у *Долџи*). Још као ђачету основне школе показивали су ми старији у цркви о већим празницима великога госта, царскога часника (официра) у ејајном оделу и спомињали ми његово име. Ја сам тада на све то гледао као на неку недогледну висину, па наравно да сам брзо после све сметнуо с ума. Али судбина не хтеде, да се у моме животу та успомена на томе сврши. Као гимназијста V. или VI. разреда поучавао сам у Панчеву у једној српској офицерској кући најмлађег им синчића, а сам сам добио прилике да се поучавам жарком српском родољубљу у одушевљене Српкиње матере и сестре мојега васпитаника, које ме једнога дана изненаде једном прилично дебелом, лепо увезаном немачком књигом са радосном вешћу, да је ту књигу написао мој земљак г. Светозар Манојловић. То су биле његове песме „*Senrbisch-croatische Dichtungen*“ — збирка његових превода, српских и хрватских лиричара и народних песама, уједно прва моја већа немачка лектира. Као ученик виших разреда панчевачке гимназије био сам већ тада члан ђачког обвезног књижевног удружења и поред декламација окушао сам се био, рекоше, са успехом у мађарским стиховима. То је ето разлика између старог Србина Граничара, мога земљака, и мене — сина већ утеловљене Границе: да је он певао *немачки*, а ја *мађарски*. Резултат је пак један те исти: *ми смо се оба двојица одродили*. Па ипак не беше суђено да то буде: мој поштовани земљак је као аустро-

угарски часник (k. u. k. Rittmeister in Sr. Apostol. Majestät ungarischer Leibgarde) певао додуше за своје ученике: „*Schwertlilien*“ „für die vaterländische männliche Jugend“, „*Gussla und Leier*“ „*Serb. croat. Dicht.*“ или његове — иако ме поколебаше у мојој првашњој песничкој каријери — не направеше и од мене немачког поету, него обратно: то је била књига, која ми је скренула пажњу на српске песнике, и резултат тога обрта беше мој прелазак у српску гимназију новосадску и т. д.

Можете мислити дакле, како је на мене утицао овај трећи сусретај са цењеним мојим земљаком, када и од поштованог уредништва овога листа и „*Летописа Матице Српске*“ добих у исти мах часни позив, да прикажем *српске песме Светозара Манојловића*. Ти позиви изазваше у мени оно исто осећање, које зацело и немачкога песника Svetozara Mанојловића нагна да напише своје „*Шароперке*“ — *љубав према свом матерњем језику*. Можда стога моја оцена неће бити са естетске и књижевне стране строго објективна, али ако човек хоће према писцу ове књиге да буде праведан, мора да има наведене његове прилике на уму. Зато сам и ја са те стране почео.

У збирци овој има песама под 109 натписа са разном садржином и разне дужине. Писац сам не излази са великим претензијама пред читаоца, јер у своме хумористичном „*У место предговора*“ под натписом „*Мили роде!*“ пушта у свет своје „птице“ *шароперке* са чуђењем, „*куд су виле зашле, Пак баш мене, чак ов' овде нашле*“ и вели на крају:

„Ја те, роде, само за то молим —
Братеки молим, као што те и волим:
Ако т' која баш по вољи није,
Не заврши одмах свима шије!“

Зато нећу дакле ни ја да зађем овде, па да „заврћем шије“ ни оним песмама, које се мени у овој збирци не свиде, него ћу само да их окарактерисем и кажем читаоцу и читатељкама, шта има у „*Шароперкама*“, остављајући укусу свачијем, да их према томе набави и позабави се њима.

У овој збирци песама је различитих састава и по облику и по садржини и по тону, па зато их писац и зове шаренима — „*Шароперке*“. Има ту до 30 песама, које је писац препевао из својих немачких зборника, има 14—15 кратких епиграматских, а остале су краће или дуже пе-

еме, у којима се пева о лепоти природе, величанству божјег створења, о љубави, весељу, пријатељству, јунаштву, Српству, има их намењених песничкој родбини, браћи и сестри, а има их спеваних по народним песмама и причама, поучних, па и „ројтанских“ и напоследку једна „Двојнице“ — пола српска а пола немачка као писмо пријатељу.

У свима пак песмама се истиче песник више као мислилац и шаљивчина него као бујна осећајна песничка нарав. Према томе је и успех у песмама шаљивима, поучнима и посматрачким и заједљивим патписима бољи него у љубавним и младићким и уопће осећајнима. Осећајне еротичне песме, из које би говорио песник непосредне о себи и својим приликама готово и нема, него су му такве љубавне оне, у којима говори у туђој улози, а где говори у своје име, разрађује какву већином већ познату поетску мисао. Онаке су: „Драга и ружица бела“ — драга жели да преспаву зиму, док не дође драги; „Мука жива“ — низ страсних, већ познатих љубавних комплимената; „Некад и сад“ — волео звезде, а сад њене очи; „Бисер зуби“ — који изазивају пољубац и заврћу мозак; „Жеља“ — драга жели да је лепа, „као донче(!)млађано,» па да изабере драгог и ужива рај на земљи још; „Туга за слободом“ — девојка жали за девовањем, јер је спле за немила; „Порука“ — Мара поручује диком да дође пре цинцара, јер неће за деду без зуба, него за млада »што кад љуби — Шкрипи (!) бели зуби.“; „Људска вера“ — Ана убија Перу неверу, јер „људска вера није као у кера!“; „Драгин тата“ — народска, по којој тата чува врата, а дика иде преко зида; „Сеферини“ — „највеће је оно благо, што је срцу драго.“ У другу, мислену врсту иду: „Драга и цвеће“ — лепша драга од цвећа; „Наше срце“ — слажу се тако „да су звона, па да брује: Сва би младеж, заљубљена, дошла, да их чује.“; „Љубо моја“ — сонет, у коме се хиперболише лепота и доброта љубина, са којих „памет етине — код „непојамног чара!“; Па таку љубу зове у „Ох, хајде самном! . . .“ „где нема злобе, јада, где влада љубав чезна (!)“ и где се „за светске страсти не зна“; у „Седишту верности“ „црпи (!) дуго сласти из њена ока“; „Туга за умрлом драгом“ у сонету оплаче њену смрт.“ У другој вези иде амо и „Драга из детињства“, која га је изневерила, откако је „болан и без блага“ — али се он ипак нада. И по

тима се види да су те песме идеалне, које песник није проживео, него „измислио“, а такве су му — сам вели — и оне ројтанске, у које иду: „Њене очи“ — у једном анђеу, у другом ђаво; „Тврдици тако треба“ — романса, која је стала девојку 9—10 место једног пољупца; „Лекови“ — то су: милина и топлина, које се налазе у њеној „апотеци“; „Људи и Бог“ по Розегеру — попа, мати и отац бране момку, а Бог му наређује да љуби девојку; „Лепо кучице“ и оно, што оно не може да скрије, „кад човек види: Или да обневиди, Или да полуди“; „Ибојзи нема пара“ — Мара нема пара.

Као што се и из тога збијенога прегледа види, у свима тим песмама ради више досетка него осећање; код многих се види и реминисценција, као што је ено и »данче млађано“ и „оно је благо, што је срцу драго“ — а тако то и бива, када се песник било задоцни са издањем таквих песама, било да као зрео човек посматра и „измишља“ љубав, те је тако изражава, а не да је сам живи и пева. Ту своју поезију песник у својим садашњим приликама најприкладније надовршује оном шаљивом досетком у „Љубав“-и, где вели, како се од љубави различито у свету страда, па завршује: „А шаре чике“ — — »обично полуде.“ (Свршиће се).

НАШЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ ИЗ ВРШЦА
учтиво умољавамо, да овогодишњу своју претплату на наш лист изволу уручити или досадашњем скупљачу тамо, г. *Максим Пантелићу*, учитељу у миру или синђелу, пречасном г. *Стевану Николићу*, тајнику добротворне задруге тамо.

Администрација.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Гђа Савка С. Антонијевића, Нова Варош (Турска). Примили смо претплату за прошлу и ову 1907. год. Хвала!

Гђа Љубица Зарубица, Лос. Ангелос (Америка). Примили смо и Вашу претплату за ову и полу идуће 1908. г. Поздрав!

К. Н. Сај. Није за употребу.

Милица Сркинић — Загреб. За скупљање прилога на споменик нашем † Чика-Јови, примило се друштво »Змај« у Ср. Карловцима и оно ће чинити и чини све што може у тој ствари, а ми ћемо му увек на руку ићи, кад буде потражио наше помоћи. — О другом питању повешћемо разговор згодном приликом.

И С П Р А В А К.

У рачунском извештају. Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња из прошлог 4. броја изостала су штампарском погрешком имена вредних скупљачица гђице Маре Шилићеве и Софије Ивковићеве, којима се и овом приликом јавно захваљује на њиховој ревности и труду.

У раду из Карловаца у 4. броју, на стр. 82. изостала су опет штампарском непажњом имена одборкиња: Исидоре Клисарић, Марије Јовановић и Маре Јовић, те молимо да се и то исправи.

Јавна захвала.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња примила је као добровољне прилоге за своје цели од непознатог пријатеља: 80 К, од грофа Арведа Телекија, новосадског земаљског посланика 10 К и од гђице Олге Греговићеве из Цариграда: 5 К. Потписано председништво узима част, да се горњим дародавцима овим путем јавно захвали.

Нови Сад, 5. (18.) априла 1907.

Јулка Радовановићка,
начелница.

Јаван рачун.

На забави држаној о св. Сави у корист друштвене благајне:

Добровољна прилога приложише: Д. Гавриловић, трговац 14 К., гђа А. Милутиновићка 10 К., Б. Кекић, бележник. Ј. Илић, лечник 4 К., Л. Велтман, трговац 3 К., по 2 К., В. Теофановић, парох, П. Гавриловић, Ђ. Пачу, Бр. Мучалов, трговац из Сентомаша, М. Б. Берића, пароховица, К. Малеташки, учитељ из Турије, гђа А. Каленић, Н. Милинков из Аде, Д. Каленић, учитељ, Ц. Иванић, бележник из Турије; по 1 К., Ж. Срећков, К. Милошев, др. И. Белеслијин из Ст. Бечеја, Ђ. Богдановић, В. Ђуричић, Е. Влаовић, Н. Перић, Ст. Велцл, С. Лауш, др. Јовин, Ђ. Ђурагин, П. Димитријевић, А. Сегединац, Т. Каленић, Д. Хирш, А. Давидовац, М. Суботин, Авр. Стефановић, Ј. Таш, Ж. Стражин, Д. Гавриловић, Г. Станчул, бербер, В. Стојадиновић, свештеник, М. Рајков, канцелиста,

Ст. Бранковић, Ст. Ратков, Л. Радонић, Ст. Венцлер.

На благајни са добровољним прилозима је пало свега: 239 К., 80 п. потрошено је 70 К., 10 п. остаје свега чистог прихода: 169 К., 70 потура.

Нека је свима изречена најтоплија благодарност.

У *Чуругу*, 1. (14.) марта 1907. год.

Даринка Велцл рођ. Јоцић с. р.
подпредседница.

Василије Теофановић с. р.

тајник.

Софија Апић с. р.
благајница.

Изјава поверења. Стављам до знања јавности, да свако слободно поклони поверење овдашњем друштву за осигурава пригодом удадбе и женидбе које је основао госп. Коста Рајковић, јер је и мени 2. априла т. г. исплаћен мираз за који сам осигурала моју сестричину у корист њезине удаје. Зато желим како у корист друштва, тако и у корист појединаца, да се што више у друштво уписују, јер добивена свота приликом свадбени трошкова сваком ће добро доћи, па и самим добро ситуираним људима.

Митровица 5./4. 1907.

Зорица Трумића
учитељица.

П О З И В

на

ЗАБАВУ С ИГРАНКОМ

коју приређује

Српска виша девојачка школа

У НОВОМ САДУ

на Спасов дан 31. маја (13. јуна) 1907.

у просторијама

НОВОСАДСКОГ ГРАЂАНСКОГ СТРЕЛИШТА.

Чист приход намењен је сиротим ученицама.

ЗА УЛАЗАК СЕ ПЛАЋА: За седиште у првих пет реди К 2— За свако седиште у других пет реди К 1'40. За свако друго седиште и стајање К 1— Баци плаћају за стајање К —60.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу, и пошто ученице неће позивати од куће до куће, моле се г. г. прилагачи, да прилог упућују управи ове школе. Ученице са својим старешинама полазе на забаву у 4 часа после подне.

Почетак је концерту тачно у 5 часова после подне.